

Ombygningerne af Observatoriet og den øverste del af Rundetaarn, 1822

Georg F.C. Ursin, Historisk Beretning om Universitets-Observatoriet paa Rundetaarn, Kjøbenhavn 1826

Transskriberet af Jesper Vang Hansen, 2007

Georg Ursin var første observator ved Observatoriet og er derfor vidne til de omfattende ombygninger i Rundetaarn.

Side 48-51:

Senere Aaret 1822 tilstodes en Hovedreparation at Taarnet og Observatoriet. Denne, som skete under Bestyrelse af Statsbygmester Hr. Professor Malling*, havde til Formaal at indrette Observatoriet hensigtsmæssigen til dets Brug og tillige at sætte Taarnet i en aldeles forsvarlig Tilstand. Desaaarsag undersøgtes først nøiagtigen Taarnets Gesims; de enkelte forraadnede Dele af samme borthuggedes, og i stedet for indsattes nye; ligeledes udbedredes de tildeels forvitrede Kragsteen. Jernværket eftersaas i alle Befæstigelsespuncter, og, hvor det formodedes svagt, bragtes ved Klamper og paaskruede Skinner en ny Befæsting tilveie. Selve Jernværket, som ikke hyppigt nok var efterseet og malet, befriedes for Rust, repareredes og opmaledes. Platformen, som siden 1740 havde været udlagt med Kobber, var ovenpaa dette dækket med Kobber, som ovenpaa dette dækket med med Brædder; da disse vare løse, var Sand nedtraadt i Kobberet, og dette saaledes aldeles hullet; man maatte altsaa borttage det; men, i stedet for at gjøre en ny Kobberdækning, fandtes det raadeligere, aldeles at bortskaffe Kobberet og sammen Plankeunderlag, og i dets Sted at udmure Hvælvingerne og bedække Muurfladen med bornholmske Sandsteen=Fliser; disse lagdes i en omhyggeligen præpareret Kalk, forenedes med Klamre, og Fugerne udkitteres; hvor Trægesimsen stødte mod Steenene, bragtes en Forbindelse tilveie med et egnet af Tjære og Aske præpareret Cement, og foroven dækkedes Gesimsen paany med Kobber, som indfalsedes i Stenene. Saaledes skaffedes, i stedet for det hidtil værende løse Brædegulv, en fast flade, paa hvilken Instrumenterne, der skulde bruges udenfor Observatoriet, trygt kunde opstilles. Selv Observatoriet modtog en lige saa omhyggelig Reparation: nogle af de uforholdne Vinduesaabninger tilmuredes; nye og hensigtsmæssige Vinduer bleve anbragte; Bjælkerne og Sparværket, som tildeels vare forraadnede, bleve nøie efterseete og udbedrede; nye og passende Aabninger anbragtes i Taget, og disse dækkedes med Kobberluger. For muligst at undgaae Støv og Fugtighed, paneledes i Observatoriets Hovedværelse, som beholdt aldeles sin ottekantede Form, saavel Loftet som Væggene. Ved Vinduerne i Karmene anbragtes Steenplatter, for paa samme beqvemt at opstille de mindre Instrumenter. De to mindre Værelser, som stode op

til det store, beholdtes, det ene for det ældre Passage=Instrument, det andet som Arbeidsværelse for Observatoren.

I forbindelse med denne Reparation traad en derved nødvendigjort [fornyelse] af Observatorens Værelser og den Deel af Opgangen, som ene vedkom Observatoriet. Ved en liden Trappe i Cylinderen sattes Værelserne i forbindelse med Observatoriet. Den gamle Trætrappe, som førte fra Opgangen til Værelserne var tildeels opraadnet, en ny og hensigtsmæssigere, der tillige skaffede en beqvem Tilgang til de nedre Værelser, blev opført i dens Sted. Den gamle Portnerbolig, der stedse havde været Taarnet til Vanziir og ved sine Ildsteder foraarsaget en lige ubehagelig og uanstændig Røg, blev nedbrudt, og et særegent Skillerum, som afdeelte til astronomisk Brug den øverste Deel af Taarnet, og forsynedes med en Passende Indgangsdør, opførtes. I det rummelige Locale, som derved vandtes, kunde nu opstilles en Deel af de ældre Instrumenter, som vel ikke længere ere brugelige, men stedse have en historisk Værd. Det gamle Planetarium, som var aldeles tilrøget, og hvis Maskinerie ikke var ret i stand, restaureredes, Saaledes bestræbte man sin for, erindre sig Bygningens Ærværdighed og dens Formaals, at gjengive den en Soliditet og en Hensigtsmæssighed, overeenstemmende med dens ophøjede Bygmæsters første Plan og Anlæg. Hele Reparationen, hvor omfattende og besværlig den i mange Henseender endogsaa var, tilendebragtes i en Tid af 7 Maaneder.

** Professor Peder Malling var Stadsbygmester og ikke statsbygmester.*